

خطر بزرگ

پژوهشی پیرامون گسترش روزافزون اعتیاد

در میان زنان

پژوهشگر: سالیف:

ندا عابدینی

تهران - آزاداندیشان

۱۳۹۵

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۷	یادداشت ناشر
۹	پیشگفتار
۱۱	فصل اول
۱۲	مقدمه مؤلف
۱۴	تأکید بر اهمیت خطر بزرگ
۲۰	چرا خطر بزرگ؟
۲۳	فصل دوم: سبب تاریخی
۲۴	تعریف مفهومیها
۲۴	تعریف اعتیاد به مواد مخدر در فرهنگ لغات
۲۴	تعریف اعتیاد از نظر انجمن سراسرنامه کنندگان از مواد
۲۵	تعریف اعتیاد بر طبق DSM-۵
۲۷	زنان و دختران وابسته به مواد مخدر
۳۰	تجربه‌ی زیسته
۳۱	پدیدارشناسی:
۳۵	روش پژوهش کیفی
۳۵	ویژگی‌های کلی پژوهش کیفی:
۳۶	مواد وابسته کننده
۳۸	مواد سستی‌زا یا مخدر:
۳۹	خواب‌آورها و آرام‌بخش‌ها
	مواد توهمزنا نظیر، ال. اس. دی، مسکالین، حشیش، و برخی مواد
۴۰	دیگر:

بینش نظری به موضوع: بیان دیدگاه‌ها و نظریه‌های مطرح

۴۱	درباره‌ی مصرف مواد مخدر.....
۴۱	وابستگی از دیدگاه جامعه‌شناسی.....
۴۳	دیدگاه کارکردگرایی و وابستگی به مواد مخدر.....
۴۴	دیدگاه تضاد و وابستگی به مواد مخدر.....
۴۵	دیدگاه انتقال فرهنگی و وابستگی به مواد مخدر.....
۴۵	دیدگاه روار، شناختی و وابستگی به مواد مخدر.....
۴۶	پیشینه پژوهش.....
۴۶	پژوهش‌های داخلی.....
۵۶	پژوهش‌های خارجی.....
۶۱۱	جمع‌بندی از تحقیقات نتیجه‌گیری.....
۶۳	فصل سوم: روش‌شناس پژوهش.....
۶۴	روش‌شناسی پژوهش.....
۶۵	جمعیت و نمونه.....
۶۵	نمونه‌گیری گلوله برفی.....
۶۵	تعداد نمونه.....
۶۶	تکنیک‌های گردآوری داده‌ها.....
۶۷	مصاحبه عمیق.....
۶۷	تجزیه و تحلیل اطلاعات.....
۶۸	روش تحلیل داده‌ها.....
۶۹	محدودیت‌های پژوهش.....
۷۱	ملاحظه‌های اخلاقی.....

فصل چهارم: مطالعه موردی.....	۷۳
دختران و زنان مصرف کننده مواد مخدر مراجعه کننده به مؤسسه زنان	
سرزمین خورشید محله دروازه غار تهران.....	۷۳
مصاحبه ها و گزارش یافته ها.....	۷۳
داد ۹۲.....	۷۴
.....	۷۵
الناز.....	۷۷
فرنوش.....	۷۹
شینم.....	۸۱
پروانه.....	۸۳
کتی ۴۲ ساله.....	۸۵
رؤیا.....	۸۸
شهناز.....	۹۲
شعله موجی.....	۹۴
المیرا.....	۹۶
مهناز.....	۱۰۲
ستاره ۳۴ ساله.....	۱۰۴
جمع بندی.....	۱۰۹
فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری.....	۱۲۱
بحث و نتیجه گیری.....	۱۲۲
پیشنهاد های اجرایی.....	۱۲۶
منابع فارسی.....	۱۲۸
منابع انگلیسی.....	۱۳۰
ABSTRACT.....	۱۳۲

مسائل جامعه ای و پیامدهای آن زمینه های آسیب دیدگی افراد و گروه های اجتماعی را فراهم میسازد و مواردی موجب رفتارهای انحرافی میشود. در واقع مسائل جامعه ای ناشی از وضعیت نامطلوب و دشوار ساختار اجتماعی است که بر پیکر جامعه آسیب رسانده، افراد و گروه های اجتماعی را به رغم تلاش های فراوانی که میکنند، به هدف های و آرمانهای مطلوب رهنمون نمیسازد.

در چنین وضعیتی جامعه نیز از همبستگی لازم برای تنظیم روابط متقابل و موازن سلوک رفتاری عاجز می ماند و در نتیجه، مقررات و موازینی که موجب تنظیم این روابط اجتماعی میشود، نادیده گرفته میشود و بر این اساس، هنجارهای اجتماعی، مقررات و ارزش های مورد نظر جامعه یا به درستی به نسل های بعدی منتقل نمیشود یا این انتقال به دشواری صورت می گیرد.

از این رو هنگامی که مسائل جامعه ای مورد توجه حاکمان قرار نگیرد و زمانی دراز دوام یابد سبب پیدایش دو مساله اساسی دیگر میشود نخست اینکه مسائل جامعه ای به بی سازمانی دامن زده، زمینه های مستعد را برای کژ روی های اجتماعی، رفتارهای غیر مسولانه فراهم می سازد و در چنین شرایطی مسائل جامعه ای و کژ روی های اجتماعی یکدیگر را با هم تقویت می کنند.

اینک در شرایط جامعه آنومیک مسائلی نظیر اعتیاد زنان، جوان گرایی مصرف کنندگان، سپردن کودکان، اختلاس های کلان، فرار از منزل دختران، بازدهی، بی باغی، مهاجرت اندیشمندان و همچنین مسامحه عام فرهنگی، کمکاری مدیران، تملق گوئی، شخصیت پرستی، بسیاری از مسائل نهان دیگر که سنگ های مشکلات عیان اند مانند تهدید ها و تهمت ها، جملگی حاصل از شرایط ناهنجاری است که به سازه اجتماعی دامن زده و زمینه های انحرافی را در افراد مستعد ایجاد میکند.

هر چند مطالعات زیاد و تکراری در زمینه ی مصرف کنندگان مواد مخدر صورت گرفته اما اندکند پژوهش هایی که " زنانه شدن " اعتیاد را مد نظر داشته اند. به گونه ای که آهنگ پیوستن زنان به گمار مصرف کنندگان، تندی و شتاب گرفته و این زنگ خطرری بزرگ است برای خانواده ها و آینده سازه جامعه، حال و روز زنان مصرف کننده و روایت زندگیشان از زبان خودشان کمتر شنیده شده است. زمانی که در شرایط دشواری به سر برده، راه به جایی نیافته و نهاد اجتماعی حمایتی واقعی نیز نداشته است که آنان را از این شرایط دشوار برهاند.

شناخت رو به گسترش " زنانه شدن " اعتیاد در جامعه ما تنها در پرتو درک تجربه ی زیسته ی

است.

مطالعه خاتم ندا عابدینی نیز در همین راستاست.

یادداشت ناشر

شناخت و ارائه ی راهکارهای اصولی جهت حل آسیب های اجتماعی فقط از عهده ی متخصصان و تحصیل کردگان علوم اجتماعی، روانشناسی برمی آید، لذا تکیه بر آراء دیدگاه های مدیران و مسئولانی که از درک موضوع عاجز و چند صباحی بر مسند مدیریت تکیه کرده اند نه تنها راهگشا نیست بلکه عملکرد نامناسب آنها وضعیت امروز آسیب های اجتماعی را به وجود آورده است.

با توجه به اهمیت آسیب های اجتماعی رهبر معظم انقلاب از مسئولان خواسته است تا جهت رفع آسیب های اجتماعی برنامه ریزی اصولی انجام دهند و به صورت اصولی معضلات اجتماعی را حل کنند.

در خصوص کاهش آسیب های اجتماعی ذکر این نکته ضروری است که شناخت و ریشه یابی آسیب های اجتماعی مستلزم بحار پژوهش های کاربردی به دور از هرگونه نتیجه گیری جانبدارانه به منظور خوشایند راجع نظر مسئولان است لذا اگر می خواهیم مشکلات را حل کرده و یا کاهش دهیم از تمام پروژه های تحقیقاتی عمیق در جامعه امروز ایران بسیار ضروری است تا با تکیه بر نتایج علمی آنها برنامه ریزی اصولی و عملی مبتنی بر یافته ها انجام داد و ریشه های آسیب های اجتماعی را قبل از آنکه همه جامعه را دربر گیرد و بخشکاند زیرا فقر، اعتیاد و... زیبنده ی جامعه اسلامی ما که می خواهیم برای کشورهای اسلامی الگو باشیم نیست و هر چه زودتر باید تحت امر مقام ولایت فقیه و با استفاده از کلیه ی

پیشگفتار

پیرو تأکیدهای اخیر رهبر معظم انقلاب مبنی بر پرداختن به مسائل اجتماعی و حل آسیب های اجتماعی و معضلات این حوزه، و در شرایطی که نهادهای دولتی و عمومی فرصت زیادی تا ارائه ی راهکارهای اساسی جهت مقابله با آسیب های اجتماعی در سال ۱۳۹۵ ندارد، رشته های علوم انسانی عملاً در سال های گذشته مورد بی مهری قرار گرفته اند و توسعه ی آنها عملاً متوقف شده است و این خود زنگ خطری برای صاحب نظران رشته های حوزه ی علوم انسانی است که باید در آینده ریشه ی آسیب های اجتماعی را بخشکانند.

اوایل اردیبهشت ماه ۱۳۹۵، ۲۳ عضو شورای اجتماعی کشور گزارش خود مبنی بر نتایج مقابله با ۵ آسیب اجتماعی مهم را به رهبری ارایه دادند و نتیجه عملکردشان موجب دلخوری و نارضایتی ایشان شد.

نارضایتی مقام معظم رهبری منجر به وجه عملکرد نامطلوب دستگاه ها در مقابله با آسیب های اجتماعی بود که سپس در دوم آبان ماه ۹۴ هنگام ارائه نخستین گزارش، مکلف شده بودند اقدام هایی را برای کاهش نرخ اعتیاد، طلاق، حاشیه نشینی، مفاسد اخلاقی و فقر و بیکاری انجام دهند. در جلسه ۱۲ اردیبهشت امسال ۲۳ نمایان دولتی و عمومی کشور مکلف شدند آسیب عمده کشور را بررسی و ظرف ۶ ماه نتیجه ی عملکردشان را به رهبری ارایه کنند. در حالی که چند ماه از این مهلت می گذرد کارشناسان حوزه ی اعتیاد معتقدند که در این حوزه هیچ گونه برنامه ریزی جدیدی در حوزه ی کلان کشوری برای مقابله با اعتیاد و پیشگیری از آن صورت نگرفته است. و چنانچه این روند ادامه یابد، رشد آسیب ها نسبت به وضع موجود نه تنها مهار نخواهد شد که روند افزایشی هم در پی خواهد داشت. در جدیدترین آمارها تعداد زنان معتاد بیشتر است و تغییر الگو به سمت مواد روانگردان نیز بیشتر شده است. همچنین به خاطر تغییر شرایط جامعه تعداد معتادان متأهل بیشتر می شود براساس دیدگاه های مسئولان به دلیل آنکه نوع الگوی مصرف مواد تغییر کرده و شرایط اجتماعی به گونه ای شده است که مصرف مواد

مخدر صنعتی نوعی کلاس اجتماعی تلقی می شود، زنان به راحتی مصرف شیشه را بروز می دهند چراکه شیشه موجب می شود آنها مقداری بی پروا تر شوند چرا عنوان خطر بزرگ را ما برای گسترش روزافزون اعتیاد انتخاب کرده ایم این است که چون زنان فرزندی که به دنیا می آورند اعتیاد دارد و این مهم ساختار اجتماعی را تغییر می دهد و ما شاهد کودکان معتاد بیشماری در جامعه خواهیم بود.

پس در ابتدای این موضوع به اهمیت دخالت بیشتر آموزش و پرورش در پیشگیری از اعتیاد دختران به عنوان یک اولویت نگاه می کنیم و باید سایر دستگاهها همچون وزارت فرهنگ و وزارت اسلامی، صدا و سیما، وزارت بهداشت و بهزیستی نیز در تدوین و اجرای سریع برنامه های پیشگیرانه پیشقدم شوند. زیرا خطر بزرگ اعتیاد نسل در کمین است.

چنانچه در گزارش روی نامه ایران شماره ۶۲۳۷ مورخ ۹۵/۳/۲۳ مسئولان اعلام می کنند که روزانه در تهران ۳ تا ۴ کودک معتاد متولد می شود. آیا این خطر بزرگ نسل را تهدید نمی کند؟